

1 Řekneme, že r -okolí konečného bodu (tj. čísla) x_0 je množina všech bodů x , které se od x_0 liší méně než r . Zapište to matematicky nějakou nerovností. Vysvětlete jednoduše, co je zač to r .

2 U nekonečen se musí postupovat trochu jinak. Řekneme, že M -okolí bodu $+\infty$ je množina všech čísel x , která jsou větší než M , tj. množina všech $x > M$. Analogicky zaveďte M -okolí bodu $-\infty$.

3 Nakreslete si číselnou osu a na ní vyznačte následující okolí (tato úloha je tu proto, abyste si udělali intuitivní představu o tom, co to ta okolí jsou):

1. 1-okolí bodu 2; 2. 10-okolí bodu $+\infty$; 3. 5-okolí bodu $-\infty$.

4 Teď už můžeme „přeložit“ obecnou definici limity pro konkrétní případy.

1. Vysvětlete, jak se v případě konečné limity v konečném bodě stane z obecné definice toto: „Řekneme, že $\lim_{x \rightarrow x_0} f(x) = L$, pokud pro každé $\epsilon > 0$ existuje takové $\delta > 0$, že pro každé x splňující $|x - x_0| < \delta$ je $|f(x) - L| < \epsilon$.“

Podobně obecnou definici přeložte i pro: 2. $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = L$ (pro L konečné); 3. $\lim_{x \rightarrow \infty} f(x) = \infty$.

5 Ještě se vraťme trochu k případu konečné limity v konečném bodě. V naší definici se říká, že pro každé $\epsilon > 0$ existuje takové $\delta > 0$, že se cosi splní. Je dobré si to představit jako jakousi „černou krabičku“, která funguje takto: ať už do ní strčím jakékoli kladné ϵ , vždycky mi z ní vypadne nějaké kladné δ takové, že vyhoví zbytku definice.

Platí $\lim_{x \rightarrow 1} x^2 = 1$. Představte si, že jste „černá krabička“, která to dokazuje. Co odpovíte, když do Vás někdo strčí: 1. $\epsilon = 1$ 2. $\epsilon = 10$ 3. $\epsilon = \frac{1}{100}$?

6 Jaká čísla bude vydávat černá krabička namísto δ , pokud uvažíme případ konečné limity v bodě $+\infty$? Dokažte, že $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x} = 0$, a to tak, že připravíte vhodnou odpověď krabičky pro jakékoli ϵ kladné, které by do ní někdo mohl vhodit. Zvládli byste touto metodou dokázat i $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x^\alpha} = 0$, kde $\alpha > 0$?

7 A co případ limity rovné $+\infty$ v bodě $+\infty$? Vysvětlete, jaké číslo se bude do krabičky dávat a jaké číslo bude vydávat v tomto případě, a zase připravte vhodné odpovědi, kterými dokážete $\lim_{x \rightarrow \infty} x = \infty$. Pak můžete také zkusit dokázat $\lim_{x \rightarrow \infty} x^\alpha = \infty$ pro $\alpha > 0$.

8 Obdobnou metodou (skoro přes kopírák) ještě spočítejte podobné výsledky pro $x \rightarrow 0$: $\lim_{x \rightarrow 0} x^\alpha$ je rovno nule pro $\alpha > 0$ a jedné pro $\alpha = 0$. Sami popište, jak to bude pro $\alpha < 0$.

9 Všechny funkce, se kterými pracujeme, jsou téměř všude spojité, takže pro většinu bodů platí $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = f(a)$. V konečných bodech tedy funguje strategie vyjádřená slovy „prostě do limity dosadíme a podíváme se, jestli není problém“. Zkuste si to na těchto příkladech:

1. $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 + 3}{x + 9}$; 2. $\lim_{x \rightarrow \frac{\pi}{2}} \sin \frac{x}{2} \cos \frac{x}{2}$; 3. $\lim_{x \rightarrow 0} e^{x^2 + x + 1}$.

10 Dál se věnujme zlomkům z polynomů. Vypočtete $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x+1}{2x-3}$ tak, že ve zlomku pod limitou vynásobíte čítec i jmenovatel $1/x$. Pak použijte věty o limitě součtu a podílu a to, že $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{1}{x} = 0$.

11 Fintu z minulého cvičení využijte k vyčíslení následujících limit:

1. $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{2x^2 + 2x + 7}{3x^2 - 14x + 8}$; 2. $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x - \sqrt{x}}{\sqrt{x} + 2}$; 3. $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{x^{2/3} + x^{1/3} + 1}{x - x^{2/3} - x^{1/3}}$; 4. $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{100000x}{x^2 + 1}$. 5. $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{\frac{2}{x} - \frac{3}{x^2}}{\frac{3}{x} + \frac{2}{x^3}}$.

12 Zkuste spočítat podobné limity, když by x šlo místo toho k nule (může pomoci dát $x = 1/u$).

1. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{2x^2 + 2x + 7}{3x^2 - 14x + 8}$; 2. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x - \sqrt{x}}{\sqrt{x} + 2}$; 3. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{x^{2/3} + x^{1/3} + 1}{x - x^{2/3} - x^{1/3}}$; 4. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{100000x}{x^2 + 1}$. 5. $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\frac{2}{x} - \frac{3}{x^2}}{\frac{3}{x} + \frac{2}{x^3}}$.

13 Další typickou početní situací představuje limita typu $\lim_{x \rightarrow 2} \frac{x^2 - 4}{x - 2}$.

1. Je výraz pod limitou pro $x = 2$ definován? 2. Pečlivě se podívejte na definici limity. Závísí hodnota limity na hodnotě funkce v tom bodě, kde se limituje? 3. Pro $x \neq 2$ lze zlomek poněkud upravit. Udělejte to a limitu spočítejte.

14 Vypočtete ještě limity:

1. $\lim_{x \rightarrow 3} \frac{x^2 - 2x - 3}{x - 3}$; 2. $\lim_{x \rightarrow 1} \left(\frac{x^2 + x - 2}{x^2 + 2x - 3} \sin \frac{\pi x}{4} \right)$.

15 Velmi častou chybou mezi studenty je výpočet typu $\lim_{x \rightarrow \infty} (x^2 - x) = \infty - \infty = 0$.

1. Spočítejte tu limitu správně. 2. Napište podobnou limitu typu „ $\infty - \infty$ “, která skutečně vyjde 0. 3. Napište další limitu tohoto typu, která bude rovna konečnému nenulovému číslu. Je tedy vidět, že „ $\infty - \infty$ “ se může rovnat celkem čemukoli! Je to takzvaný *neurčitý výraz*.